

**ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА
«КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ
ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»**

**ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «СВІТЛО В ТИШІ»
(за мотивами роману «Поліанна» Елеонор Портер)**

**Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи
(творчого проєкту)
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Здобувача вищої освіти
2 курсу 2Н групи
Даценко Софії Олегівни

Керівник:
доцент
заслужений працівник культури України,
доцент кафедри хореографічних
та мистецьких дисциплін
Ольга БІЛАШ

Рецензент:
заслужена артистка України,
доцент кафедри хореографічних
та мистецьких дисциплін,
викладач-методист,
викладач вищої категорії
КМАТ імені Сержа Лифаря
Наталія ГОЛОВКО

Захищено на засіданні екзаменаційної комісії
Протокол № ____ від _____ р.

Київ, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ ДОСЛІДЖЕНЬ	5
Інтерпретація роману «Поліанна» в інших видах мистецтва.....	9
Джерело постановки.....	14
ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА КОМПОЗИЦІЙНО-АРХІТЕКТОНІЧНА ПОБУДОВА.....	17
1. Лібрето.....	17
2. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз загальної сюїти.....	18
3. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз епізодів сюїти.....	20
4. Композиційно – архітектонічна побудова загальної сюїти.....	25
5. Композиційно – архітектонічна побудова епізодів сюїти.....	27
6. Дійові особи та їхня характеристика	29
7. Характеристика музичної основи хореографічного твору	30
8. Сценарно-композиційний план	33
9. Сценографія.....	36
ВИСНОВКИ.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40

ВСТУП

Роман Елеонор Портер «Поліанна» досліджує глибокі аспекти людської душі, силу позитивного мислення та вплив життєвих випробувань на формування характеру. Основна тема твору полягає в тому, як міжособистісні взаємини впливають на розвиток позитивного світосприйняття та здатність змінювати життя людей на краще. Ідея оптимізму, втілена в грі «радість», якою Поліанна ділиться з оточуючими, демонструє, як навіть у найважчих обставинах можна знаходити причини для радості, що здатне змінити не тільки власне життя, але й життя інших.

Цей роман порушує проблему емоційної стійкості, що зберігає свою актуальність в сучасному суспільстві, де люди часто стикаються з емоційними та психологічними негараздами. Поліанна, своєю доброзичливістю та непохитною вірою в добро, поступово перетворює життя тих, хто спочатку був зачинений для радості, розчарований або жорстокий через власний біль.

Взаємодія героїні з різними персонажами, які мають свої внутрішні травми та переживання, показує, що підтримка і віра в краще можуть відігравати ключову роль у подоланні особистих труднощів. Тема впливу позитивного мислення та сили доброти, яку пропагує Поліанна, залишається актуальною в сучасному світі, де люди часто відчують емоційну ізоляцію.

В хореографічному мистецтві ще не було спроб відтворити роман «Поліанна» Елеонор Портер, саме тому була обрана ця тема творчого проєкту. Цей твір, як і багато інших, що використовують дитячі образи як символи надії та оптимізму, має надзвичайно глибокий потенціал для відображення світла й радості, які дитячий дух може привнести навіть у найважчі моменти.

Мета творчого проєкту:

Метою роботи є створення хореографічної сьїти, заснованої на романі Елеонор Портер «Поліанна», для вираження внутрішніх переживань і

емоційного зростання головної героїні через пластику і танець. Творча робота має на меті дослідити й передати тему радості й оптимізму як способу подолання життєвих труднощів, актуалізуючи проблематику впливу дитячої надії та світла на дорослий світ, а також необхідності збереження віри в краще, попри будь-які обставини.

Завдання творчого проєкту:

- аналіз наукових досліджень з проблематики дитячої радості, надії та їх впливу на дорослих.
- реалізувати на практиці мету творчого проєкту;
- обґрунтувати теоретичні основи творчого проєкту;
- розкрити ідейно-тематичне та композиційне рішення постановки;
- обґрунтувати засоби художньої виразності творчого проєкту;
- застосувати комплекс загальних та фахових компетентностей у процесі реалізації творчого проєкту;
- обґрунтувати системи заходів, що є необхідними для розв'язання теоретичних і практичних завдань;
- провести всебічну підготовку творчого проєкту та практичне втілення задуму.

Практичне значення творчого проєкту:

Хореографічна сюїта «Поліанна» може бути показана як у повному обсязі, так і окремими частинами на провідних концертних і театральних сценах.

Участь танцівників у проєкті допомагає підвищити їхній виконавський рівень, розширити акторські здібності та покращити технічні навички в сольних, дуетних і групових видах танцю.

Проєкт має важливу просвітницьку та виховну роль. Він дозволяє танцівникам і глядачам зануритися в світ роману Еленор Портер «Поліанна», який прославляє радість, надію та людяність.

Цей художній проєкт може бути реалізований у професійних колективах, де досвідчені танцівники зможуть втілити ідеї, закладені в

романі, через танець. Таким чином, хореографічна сюїта «Поліанна» не тільки вдосконалює навички танцівників, а й виконує важливу культурну функцію, формуючи у глядачів позитивні емоції та віру в краще майбутнє.

У процесі створення хореографічної сюїти «Поліанна» були винайдені нові балетмейстерські рішення та знахідки.

Беручи участь у реалізації проєкту, танцівники мали можливість опанувати синтезований текст хореографії, який поєднує вільний рух, contemporary dance, modern dance, а також пантоміму. Це поєднання збагачує їхній арсенал танцювальних технік і допомагає розвивати акторські навички, вміння передавати емоції та зміст через рух.

Новизна творчого проєкту.

- Оригінальній концепції поєднання вільного руху, contemporary dance, modern dance і театрального мистецтва, що дозволяє створити унікальний стиль, який відображає емоційний зміст роману “Поліанна” та підкреслює характер героїні.
- Режисерських і сценографічних знахідках, що допомагає створити атмосферу, яка передає емоційний стан героїні і її внутрішні переживання.
- Оригінальним відображенням історії відомого роману засобами хореографічного мистецтва.

Структура та обсяг пояснювальної записки. Пояснювальна записка складається з двох розділів, висновків, списку використаних джерел (33 найменувань). Загальний обсяг роботи – 43 сторінка, з них основного тексту – 38 сторінок.

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Для успішного створення та реалізації творчого проєкту було досліджено наукові статті, переглянуто критичні матеріали, вивчено літературні твори, а також проведено аналіз театральних постановок і фільмів.

Розширенню теоретичних знань із проблематики дитячої радості сприяли такі наукові праці:

1. Karjalainen S. «Joy as a practice: performing joy in children's everyday relations in early childhood education settings. *Early Child Development and Care*». (Карджалайнен С. Радість як практика: виконання радості в повсякденних відносинах дітей в умовах дошкільної освіти. Ранній розвиток та догляд за дитиною). [11]

Дослідження в статті вивчає, як проявляється радість у взаєминах дітей у ранньому віці в закладах освіти та виховання. Воно показує, як ці прояви впливають на стосунки між дітьми і педагогами. Робота проводилась у Фінляндії з 2013 по 2016 рік, на основі відеозаписів і спостережень. Результати показують, що радість допомагає дітям і педагогам орієнтуватися в повсякденних справах і налагоджувати взаємозв'язки. Радість стає важливим інструментом для розвитку взаєморозуміння і підтримки позитивної атмосфери в групах.

2. Mathieu Alemany Oliver and Russell W. Belk «Like a child would do. An interdisciplinary approach to childlikeness in past and current societies». (Метью Алемані Олівер і Рассел В. Белк «Як зробила б дитина. Міждисциплінарний підхід до дитинства в минулому та нинішньому суспільствах») [9]

Це книга з науковими дослідження про те як змінюється сприйняття дитинства й дитячих рис у сучасному світі. Автори розглядають поведінку дітей, підлітків і нові соціальні явища, такі як «кідулти» — дорослі, які зберігають дитячі звички, та «плейборери» — люди, які поєднують гру з роботою.

Збірка охоплює різноманітні теми: від китайської літератури до впливу сучасних технологій. Вона порушує важливі питання: як дитинство формує дорослих, як технології споживання змінюють нашу поведінку, і чи не підриває тривале збереження дитячих рис здатність до самостійного життя.

Особливу увагу приділено впливу ігрової культури та цифрових технологій на психічне здоров'я, фізичний стан і наше розуміння дорослішання. Книга пропонує новий погляд на взаємозв'язок між дитинством, дорослістю та сучасними культурними тенденціями.

3. Стаття Олени Поліщук «“Дороговкази Василя Сухомлинського: Заповіді педагогу”». [7]

Стаття розкриває погляди Василя Сухомлинського на професійні якості педагога, зокрема вчителя, вихователя та керівника педагогічного колективу. Автор акцентує увагу на важливих рисах, які повинен мати педагог: любов до дітей, постійне навчання, здатність бути взірцем для учнів, вивчення дитячої особистості, вміння надихати на навчання, доброзичливість та оптимізм. Сухомлинський підкреслює роль учителя як просвітителя і важливість віри в дитину. Він також наголошує на значенні радості для дітей як основи їхнього розвитку, вважаючи, що радість і щастя є важливими складниками педагогічного процесу, здатними сприяти формуванню гармонійної особистості.

4. Tal Ben-Shahar «Choose the Life You Want: The Mindful Way to Happiness». (Тал Бен-Шахар «Обери життя, яке ти хочеш: уважний шлях до щастя») [12]

Книга Тал-Бен Шахара «Обери життя, яке ти хочеш: уважний шлях до щастя» пропонує поглиблений підхід до розуміння щастя через увагу та усвідомленість. Автор, відомий психолог, акцентує на важливості внутрішнього балансу, радості від простих моментів та розумінні своїх бажань і потреб. Він пояснює, як можна за допомогою практик уважності і рефлексії досягати більш глибокого і стабільного щастя в повсякденному

житті. Книга пропагує покращувати своє емоційне самопочуття та розвивати здорові звички, що ведуть до внутрішнього миру та гармонії.

У художній літературі дитяча радість часто зображується через наївність, чистоту та невимушеність, притаманні дитинству. Прикладами є:

1. «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері — Дитяча радість у книзі зображена через чистоту сприйняття світу, здатність бачити красу в простих речах і вміння цінувати дружбу. Маленький принц показує, як радість виникає від щирості, мрійливості та любові до світу [14].

2. «Аліса в Країні див» Льюїса Керрола — Дитяча радість тут розкривається через цікавість, гру з уявою та відкритість до абсурдних і чарівних пригод. Аліса знаходить задоволення в несподіваних подіях і парадоксах, що відображає радість від гри зі світосприйняттям [30].

У кінематографії дитячу радість найглибше було зображено в таких фільмах:

1. «Пітер Пен» мультфільм (1953, Disney, реж. Клайд Джеронімі, Гамільтон Ласке та Вілфред Джексон) — Дитяча радість у фільмі проявляється через втечу від реальності до чарівного світу Небувалії, де можна залишатися дитиною назавжди. Тут радість знаходять у польотах, іграх, пригодах і дружбі, що символізує безтурботність дитинства [25].

2. «Життя прекрасне» (1997, реж. Роберто Беніньї) — Фільм показує дитячу радість навіть у жахливих обставинах завдяки силі батьківської любові. Через гру, створену батьком, дитина зберігає відчуття щастя і захищеності, вірячи в казковий світ навіть серед трагедії [21].

3. «Коко» мультфільм (2017, Pixar реж. Лі Анкріч, співрежисер Едріан Моліна) — Дитяча радість у фільмі виражається через зв'язок з родиною, пошук своєї мрії та розкриття чарів світу мертвих. Емоції дитини підкреслюють цінність спогадів, любові та прагнення до творчого самовираження [18].

4. «Кучерявка Сью» (реж. Джон Г'юз, 1991) — Дитяча радість у цьому фільмі відображається через безтурботність і гумор маленької дівчинки

навіть у непростих життєвих умовах. Її щастя базується на теплих стосунках із прийомним батьком, що підкреслює важливість емоційної підтримки [23].

5. «Двоє: Я та моя тінь» (реж. Енді Теннанта, 1995) — Радість у фільмі виникає з пустощів, гри та випадкового об'єднання двох дівчаток-близнючок. Вони знаходять щастя в дружбі, хитрощах і веселощах, що допомагають їм створити нову сім'ю [22].

6. «Аліса в Країні чудес» (різні екранізації) — Дитяча радість тут відображена через відкриття дивного і загадкового світу. Аліса знаходить задоволення в неймовірних пригодах, незвичайних персонажах і сюрреалістичних ситуаціях, що стимулюють її уяву [20].

7. «Гаррі Поттер» (реж. Кріс Коламбус, Альфонсо Куарон, Майк Ньюелл і Девід Єйтс) —У кіноверсії радість дитинства проявляється через навчання у Хогвартсі, дружбу з ровесниками, святкові моменти та магичні відкриття. Попри випробування, герої насолоджуються спільними пригодами, що приносять їм щастя та згуртованість [19].

8. «Щедрик» (2023, реж. Олеся Моргунець-Ісаєнко) — Дитяча радість у фільмі зображена через силу музики та надію, що залишається навіть у найтемніші часи. Попри жахи війни та втрату близьких, діти знаходять щастя у творчості, дружбі та моментах світла, які дає виконання пісні «Щедрик». Фільм підкреслює, як навіть у трагічних обставинах дитяча душа може зберігати здатність радіти [17].

У театральному мистецтві тема дитячої радості також знаходить відображення. Нижче наведені приклади вистав, драматургічних творів та ідейних постановок, які досліджують цю тему.

1. «Карлсон, який живе на даху» (режисер Валерій Мищенко, Київський академічний театр ляльок) — театральна постановка за книгою Астрід Ліндгрєн. Вона розповідає про маленького хлопчика Сканнера, який заводить незвичайного друга — Карлсона, самовпевненого, веселого чоловічка з моторчиком на спині, що живе на даху. Карлсон приносить у життя хлопчика радість і пригоди, сповнені гумору, фантазії та дитячої

безтурботності. Вистава показує, як Карлсон дарує своїм друзям сміх, вигадки та безмежну радість від неймовірних подій. Вона зображує важливість уяви, дружби та щирої радості від маленьких, але великих у своїй дитячій свідомості, моментів [26];

2. «Чарлі і шоколадна фабрика» (Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької) — театральна постановка за книгою Роальда Дала. Вона розповідає про хлопчика Чарлі, який разом з іншими дітьми отримує можливість відвідати чарівну шоколадну фабрику, керівником якої є ексцентричний Віллі Вонка. У процесі турне діти потрапляють у різноманітні пригоди, які виявляють їхні характерні риси, а Чарлі, на відміну від інших, залишається скромним і добрим. Вистава показує захоплення та безмежну радість від казкових чудес фабрики, фантастичних створінь і чудових смаколиків. Вона наголошує на важливості чесності, доброти та скромності, а також дарує радість через барвисті декорації, музику і динамічні сценки, що змушують дітей відчувати себе частиною цієї чарівної історії [16];

3. «Кішка, яка гуляла сама по собі» (режисер Валерій Мищенко, Київський академічний театр ляльок) — зображує радість від незалежності та свободи. Головна героїня, кішка, хоча і веде самостійний спосіб життя, демонструє через свої вчинки та взаємодію з іншими тваринами, як важливо радіти простим моментам, бути вільним і залишатися вірним собі.

Інтерпретація роману «Поліанна» в інших видах мистецтва

Роман «Поліанна» став основою для створення цілої індустрії, що включає різноманітні адаптації та продукцію, пов'язані з цією історією.

Продовження прозою:

Після смерті авторки Елеонор Портер з'явилися кілька прозових продовжень, написаних іншими авторами. «Поліанна Грейтфул» (1915р) [15], що також була написана самою Портер. Вона розповідає про події після

основного роману і зображує дорослішання Поліанни та її життя в умовах складніших реалій.

Кінематограф:

Фільм «Поліанна» (1960р) [29] — знамените кіно від Девіда Свіфта з Гейлі Міллс у головній ролі. Ця версія стала класикою дитячого кінематографа, зберігши основні риси роману, але зосередившись на оптимізмі і внутрішній силі героїні.

«Поліанна» (1973р) [28] — телевізійний серіал

Ця адаптація вийшла на американському телебаченні. Тут головну роль виконувала Елеанор Паркер, і фільм трохи змінював деякі елементи оригінальної історії, зокрема акцентувавши на розвитку персонажів та взаємодії з Поліанною.

«Поліанна» (1986р) [32] — Аніме «Ай Шоджьо Полліанна Моногатарі» (Ai Shoujo Pollyanna Monogatari) вийшло у 1986 році, засноване на романах Елеанор Портер «Полліанна» і «Повернення Полліанни».

Сюжет розповідає про життєрадісну дівчинку Полліанну, яка після втрати батьків переїжджає до суворої тітки Поллі. Завдяки своїй доброті та “грі в радість” вона змінює життя людей навколо, навіть у найскладніших обставинах.

«Поліанна» (2003р) [24] — телевізійна адаптація ВВС. Британський телеканал ВВС представив нову телевізійну адаптацію роману з Елейн Стрітч у ролі тітки Поллі. Ця версія зберігала багато елементів оригінальної книги, зокрема акцент на позитивному впливі Поліанни на життя інших людей.

Мюзикли та театральні постановки:

«Поліанна» (2010р) театр Марії Заньковецької. П'єса на дві частини, Богдана Ревкевича [33].

Ігри та мерч:

«Гра радості» — настільна гра, натхнена улюбленою грою персонажки Поліанни, в якій гравці повинні знаходити способи знаходити позитив у різних ситуаціях, уособлюючи її наївний оптимізм.

Крім того, існувала велика кількість ляльок Поліанни, виготовлених різними компаніями, які стали популярними серед дітей, що любили історію цієї дівчинки. Вони часто з'являлися в спеціальних комплектах з іграшковими меблями, що дозволяли грати сцени з книги.

Задля поглиблення знань у **методиці** балетмейстерської і режисерської роботи, розробці структури хореографічних творів та створенні сценарно-композиційного плану були проаналізовані праці видатних балетмейстерів та режисерів [27].

1. James R. Hamilton «The Art of Theater» (Дж. Р. Гамільтон «Мистецтво театру») [8] — У книзі автор обґрунтовує визнання театральної вистави як самостійної форми мистецтва, незалежної від драматичного тексту. Робота аналізує елементи, які перетворюють виставу на художній твір, та розглядає різні підходи до взаємозв'язку між текстом і виконанням. Це вагомий і оригінальний внесок у естетику та філософію театру, який відкриває нові перспективи у сприйнятті театрального мистецтва.

2. Pamela Howard «What is Scenography?» (Памела Говард «Що таке сценографія?») [10] — книга стала класикою у галузі сучасного театрального дизайну та театральної практики. Авторка розвиває своє всеохоплююче розуміння сценографії, яка розповідає про простір, текст, дослідження, мистецтво, виконавців, режисерів і глядачів, і розглядає зміни в ролі сценографії в XXI столітті. Книга також містить реальні приклади та анекдоти з кар'єри Говард, ілюстрації її останніх робіт у повному кольорі та оновлений погляд на сценографію з визначеннями від найбільш відомих і впливових сценографів світу.

3. William J. Baumol «Performing arts» (Вільям Дж. Баумоль «Сценічне мистецтво») [13] — у книзі розглядаються економічні аспекти

сценічного мистецтва. Автор пояснює, чому витрати на мистецтво зазвичай зростають швидше, ніж загальний рівень цін, що називають “хворобою витрат сценічного мистецтва”. Також обговорюється, чому важливо державне фінансування мистецтва та як його можна обґрунтувати. Ця робота допомагає зрозуміти особливості економіки мистецтва та її вплив на культурну сферу.

4. Марина Погребняк «Професійні передумови реформування академічного балету та виникнення нових напрямків театрального танцю на початку ХХ» [6] — у статті аналізуються професійні передумови реформування академічного балету та виникнення нових напрямків театрального танцю на початку ХХ століття. Авторка розглядає фактори, які призвели до кризи класичного балету, зокрема ідеї Ж. Новера про «ефективний» театральний танець, дослідження Ф. Дельсарта в області «абсолютного руху» та експерименти хореографів раннього ХХ століття. Також важливу роль у цих змінах відіграли зміни в музичному мисленні та вплив художників об'єднання «Світ мистецтва». Стаття розкриває ключові моменти, що стали основою для реформи класичного балету та розвитку нових стилів театрального танцю.

5. Ольга Бігус «Дефініція поняття “сучасний танець” у науковому дискурсі» [2] — стаття, в якій досліджено сутність поняття «сучасний танець» та порівняно терміни «танець модерн» і «танець контемпорарі» в наукових роботах зарубіжних дослідників. Авторка використовує різні методи аналізу для кращого розуміння сучасного танцю як унікального явища хореографії. У статті запропоновано нове визначення сучасного танцю, який не обмежується технікою, а є способом хореографічного мислення і вираження внутрішнього стану через тіло. Сучасний танець є експериментальним і постійно змінюється, відображаючи складність і різноманіття сучасного світу.

6. Стаття Гриценко Я. В. «Філософське розуміння хореографічного мистецтва: проблематика та науковий дискурс початку ХХІ століття» [3] —

у ХХ столітті танець, як і інші види мистецтва, зазнав значних змін, які відображають демократизацію та відкриті форми. Танець перейшов від традиційних ієрархічних структур до колективної участі, де більша свобода та відповідальність надана виконавцям. У нових формах танцю роль аудиторії також змінилася: вона може бути інтегрована у виставу або, навпаки, відсторонена від неї. Важливим є також поняття відкритої форми, яка дає альтернативу повторенню за задалегідь встановленими структурами. У таких контекстах, як авангард, виконавець має постійно перевинаходити себе в реальному часі, і процес стає важливішим за результат, який завжди перебуває у змінному стані. Імпровізація стала центральним елементом танцю, оскільки вона об'єднує ідеї відмови від ієрархії та підтримки відкритої форми. Імпровізація в танці, як і в інших видах мистецтва, передбачає спонтанність і творчість, вимагаючи високого рівня майстерності. Вона сприяє розриву з історичною свідомістю, дозволяючи відмовитися від старих звичок та створювати нові форми мистецтва.

7. Ольга Бабич «Модель тілесності "тіло без органів" як продуктивна тілесна парадигма в концепції контактної імпровізації Стіва Пекстона» [1] — у статті розглядається концепція «тіло без органів» як продуктивна тілесна парадигма, що вплинула на розвиток постмодерного танцю та контактної імпровізації Стіва Пекстона. Авторка досліджує витoki цього поняття у працях А. Арто, Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі, а також аналізує його вплив на осмислення тілесності в сучасному танці. Контактна імпровізація в концепції Пекстона представлена як безперервний процес взаємодії тіл, де рух виникає з комунікації та зміни просторово-кінестетичної орієнтації. Особливий акцент зроблено на ідеї «сферичного простору» і взаємозв'язках між партнерами, які балансують на принципах безперервного контакту, передачі ваги та рівноваги. Модель «тіло без органів» у цьому контексті відкриває нові можливості руху, звільнені від стандартів, і сприяє трансформації естетичного досвіду.

8. Анжеліка Небесник «Прояви постмодерн-хореографії в Україні» [5] — Стаття-дослідження спрямоване на виявлення ключових аспектів постмодерних рис у сучасній хореографії України. У роботі використовуються аналітичний, термінологічний та типологічний методи, що дозволяють розглянути поняття «сучасна хореографія» та «постмодерн-хореографія», а також систематизувати прояви цього явища в українському контексті. Наукова новизна полягає в типологізації та систематизації ознак постмодерн-хореографії в Україні. Результати дослідження демонструють активний розвиток сучасної танцювальної культури через діяльність авторських труп, студійного руху, лабораторій руху, популяризацію контактної імпровізації та проведення фестивалів, що підтверджує поступальне впровадження й еволюцію постмодерної хореографії в Україні.

9. Навчальний посібник «Композиція танцю та мистецтво балетмейстера» (Енська О.Ю., Максименко А.І., Ткаченко І.О., 2020) [4] надає ґрунтовні знання з основ хореографічної композиції, технік створення танцювальних номерів та творчого процесу балетмейстера. У книзі розглядаються теоретичні засади композиції танцю, методологія розробки хореографічних структур, а також етапи творчої діяльності. Видання спрямоване на професійний розвиток балетмейстерів, формування індивідуального стилю й розширення художнього мислення, що робить його незамінним ресурсом для студентів і викладачів мистецьких закладів.

Джерело постановки

Елеанор Годжман Портер [31] (1868—1920 рр.) це американська письменниця, відома переважно завдяки своєму роману «Поліанна». Спочатку Елеанор проявляла інтерес до музики, навчалася вокалу та співала в церковних хорах. Згодом, у 30-річному віці, вона почала писати, що стало визначальним кроком у її житті.

Елеанор Портер творила на межі XIX і XX століть, в епоху, коли література розвивалася в контексті змін, спричинених індустріалізацією,

прогресивними реформами та зростанням інтересу до морально-етичних проблем. Вона була частиною періоду, який часто асоціюють із початком розквіту американської дитячої літератури та масової літератури.

Її твори вирізняються тим, що вони звертаються до проблем сімейного життя, моральних цінностей і духовного розвитку. Авторка намагалася показати, як оптимізм, віра в добро і здатність бачити позитив у будь-якій ситуації можуть змінювати життя людей.

Головний акцент у творчості Портер робила саме на вихованні дітей через літературу. Її книги вчать співчуттю, доброті та важливості збереження оптимізму.

Її твори мають просту, але глибоку психологію. Авторка показувала, як сила позитивного мислення долає життєві труднощі.

Серед відомих творів письменниці є такі як:

- «Miss Billy» (1911),
- «Miss Billy's Decision» (1912),
- «Miss Billy Married» (1914),
- «Just David» (1916),
- «The Road to Understanding» (1917),
- «Oh, Money! Money!» (1918),
- «Dawn» (1919),
- «Six Star Ranch» (1916).

Але саме «Поліанна» стала найвідомішим романом, який є класикою дитячої літератури. Він був створений у період, коли суспільство переживало стрімкі зміни, і потребі в оптимістичних історіях, які б підтримували віру в людяність.

Елеанор Портер прагнула створити історію, яка б нагадувала про важливість бачити добро навіть у найгірших ситуаціях. Поліанна, головна героїня роману, грає в так звану «гру в радість», суть якої полягає у тому, щоб завжди знаходити привід для радості. Ця ідея виникла з власного

життєвого досвіду авторки, її спостережень за людьми, які долали труднощі завдяки своєму позитивному світогляду.

Роман був опублікований у 1913 році і миттєво став бестселером. Його успіх перевершив очікування: книга привернула увагу дорослих і дітей, а сам образ Поліанни став символом оптимізму. Ідея «гри в радість» поширилася настільки, що згодом слово «Поліанна» стало частиною англійської мови, позначаючи людину, яка зберігає позитив навіть у складних ситуаціях.

ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА КОМПОЗИЦІЙНО-АРХІТЕКТОНІЧНА ПОБУДОВА

1. Лібрето

Полі Гаррінгтон — закрита, самотня жінка, яка мешкає в маленькому містечку. Вона живе притримуючись певного розпорядку, тримаючи все під дисципліною та не залишаючи місця радості і емоційності. Ще в юних роках її покинула старша сестра і втекла заради коханого. Через що вона відреклась свого кохання і відтоді уникає будь-які емоційні переживання. Життя Полі змінюється, коли її сповіщають про смерть рідної сестри, і те що вона має взяти на виховання осиротілу племінницю Поліанну.

Полі зустрічає Поліанну, сподіваючись, що вона навчена манерам і етикету, стримана і тиха дівчинка, однак Поліанна — не така, вона дуже енергійна, весела та життєрадісна. Тітка Полі пояснює Поліанні правила свого дому: щоденні заняття, точний розклад і відсутність емоційного прояву. Але поступово Поліанна своєю невинністю та щирістю починає впливати на тітку і навіть на інших мешканців містечка. А саме своєю «грою у радість», у якій закликає шукати радість у всіх ситуаціях які б не трапились.

Полі відчуває внутрішній конфлікт. З одного боку, вона хоче залишитися у створеному комфортному середовищі дистанційності і відчуженості, до якого звикла, а з іншого — бачить, як Поліанна змінює оточуючих і відчуває, що її власне серце починає наповнюватись любов'ю до цієї дівчинки. Пригадуючи старі рани та втрату коханого тітка Полі боїться дозволити собі любити.

Несподівано Поліанна потрапляє в аварію, через яку не може ходити. Тітка Полі, яка завжди була сильною і незалежною, відчувається безпомічною і винною перед дівчинкою, вона починає усвідомлювати, наскільки важливою стала для неї племінниця.

Полі, попри свою гордість і давні образи, наважується попросити допомоги у лікаря Чілтона— людину, яку кохала довгі роки. Він шукає спосіб врятувати Поліанну. Тітка Полі знаходить у собі сміливість змінити своє ставлення до життя, дозволяє собі любити і бути коханою.

Поліанна одужує, і тітка Полі нарешті відчуває повноцінне щастя і гармонію від свого життя. Вона тепер заміжня за лікарем і більше не приховує своїх емоцій та почуттів. Полі нарешті приймає ті зміни які принесла Поліанна, коли вперше увійшла до її життя.

2. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз загальної сюїти

Тема: Взаємовідносини між рідними людьми

Ідея: Люди мають здатність впливати на оточуючих і змінювати їхні життєві шляхи.

Надзавдання: Бути відкритими до спілкування та мати сміливість довіряти іншим. Прийняття власних помилок і готовність до змін у житті.

Наскрізна дія: Сприйняття Поліанною світу, її життєрадісність.

Конфлікт: Міжособистісний.

Форма: Хореографічна сюїта.

Хореографічна сюїта — це форма сценічного мистецтва, у якій основним засобом виразності є танець і пластика. Вона поєднує елементи драматургії, музичного супроводу та художнього образу для створення цілісного художнього задуму. Хореографічна сюїта, як правило, має чітку сюжетну основу або ідейний задум, який розкривається через танцювальну лексику, композиційні побудови та взаємодію між виконавцями.

Жанр: Лірико-драматичний

Хореографічна сюїта «Поліанна» — це творчий проєкт, вирішений у жанрі лірико-драматичної постановки. Основу сюжету складає історія тітки Полі, зломлену життєвими труднощами, які змінили її життя, та їхні відносини з племінницею Поліанною, яка через свою філософію — гри «в радість» змінює життя людей, а саме тітчину. Постановка спрямована на

дослідження людської ментальності, пошуку гармонії між внутрішнім і зовнішнім світом та розкриття значення оптимізму в подоланні життєвих труднощів.

Стилістика хореографії:

Хореографічна сюїта побудована на стилістиці contemporary dance, modern dance, імпровізації. Саме ці хореографічні та сценічні засоби дозволяють глибше передати емоційний світ персонажів, їхні переживання, трансформації та пошуки сенсу.

Contemporary dance

Сучасний стиль, що дає змогу передати емоційну складність і драматизм історії. Він поєднує елементи класики, модерну й джазу, а також пластичну свободу.

Основні характеристики стилю:

- Поєднання технік: рухи можуть бути як плавними, так і рвучкими залежно від драматичного розвитку.
- Робота з вагою тіла: рухи підкреслюють баланс між легкістю та гравітацією.
- Інтерактивність із простором: танцівники активно взаємодіють із декораціями, підлогою та одне з одним.
- Експресія: рухи акцентують на внутрішніх конфліктах чи подоланні труднощів.

У «Поліанні» contemporary dance використовується для створення контрастів між труднощами життя й силою позитивного мислення героїні. Це додає сучасного прочитання класичній історії.

Імпровізація:

Цей стиль відображає свободу творчості й унікальність кожного виконання. Танцівники можуть спонтанно виражати свої почуття й емоції.

Основні характеристики стилю:

- Спонтанність
- Індивідуальність

- Реактивність
- Непередбачуваність

Імпровізація підкреслює ідею «гри в радість» Поліанни, її здатність бачити світ з нових, несподіваних ракурсів, навіть у найскладніші моменти.

Поєднання цих стилів створює динамічний й емоційно-насичений хореографічний текст. Вони гармонійно переплітаються з музичним супроводом, підкреслюючи оптимізм, емоційну багатшаровість і філософію історії дівчинки.

Символізм проявляється через зміну характеру рухів: від напружених і хаотичних (що символізують труднощі) до легких і плавних (як прояв оптимізму й віри в краще). Це допомагає передати головну ідею твору: радість і надія можуть змінити життя навіть у найскладніших обставинах.

3. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз епізодів сьюті

Епізод 1 – «Почуття Полі»

Форма – сольний танець, груповий танець

Жанр – драматичний

Стиль – поєднання стилів contemporary і modern dance

Ідейно-тематичний аналіз – епізод розкриває внутрішній конфлікт тітки Полі, зосереджений навколо приглушених емоцій і спогадів. Через танець передається її боротьба з власними почуттями, які вона намагається приховати через біль минулого. Постаті почуттів утілюють ті сторони її душі, які вона намагається знищити в собі — любов, добро, захоплення, мрійливість, радість, пристрась, кокетство, ніжність. Її стриманість – це наслідок зламаної довіри й зради, яку вона колись пережила.

Час дії – «тепер», як психологічна мить пам'яті

Місце дії – внутрішній простір свідомості героїні, символізований будинком тітки Полі

Тема – боротьба людини з власними почуттями, які колись були витіснені через біль

Ідея – Навіть придушені емоції залишаються живими всередині нас, і лише їх прийняття відкриває шлях до справжньої трансформації

Сюжет – Тітка Полі працює у себе в кабінеті, їй надходить телеграма про приїзд осиротілої племінниці, що занурює її у спогади. Вона пригадує юність, і, поступово, простір наповнюється живими втіленнями її почуттів, які рухаються навколо, намагаючись заговорити до неї. Вона відштовхує їх, опирається, але перемогти їх таки не вдається — світло завжди сильніше за темряву. У кульмінації вона силою розганяє їх — повертається до роботи, у свою стриману реальність, де почуттям знову немає місця

Надзавдання – показати, що приглушені емоції продовжують жити всередині, і їхнє повернення — ознака сили і добра, яке не вдається знищити повністю

Наскрізна дія – прагнення контролю і без-емоційності

Конфлікт – внутрішній

Епізод 2 – «Світло на площі»

Форма – сольний та груповий танець

Жанр – ліро-епічний

Стиль – modern dance та імпровізація, яка відображає емоційний характер даного епізоду

Ідейно-тематичний аналіз – цей епізод демонструє позитивну енергію Поліанни, її відкритість до людей і здатність заряджати оточення світлом. Завдяки своїй щирості вона поступово відкриває серця жителів містечка, зокрема й лікаря Чілтона. Проте зіткнення з внутрішньо закритою Полі створює напругу — її гнів стає захисною реакцією на ті почуття, яких вона боїться

Час дії – день

Місце дії – міська площа

Тема – зіткнення щирості й закритості, світла й самозахисту

Ідея – радість і відкритість здатні об'єднувати людей, але не кожне серце готове прийняти світло

Сюжет – Поліанна знайомиться з тіткою, а згодом виходить на площу, де її дитяча щирість і танець поступово залучають жителів міста до спільного руху. До танцю долучається навіть лікар Чілтон. Усе виглядає як велике єднання, поки не з'являється тітка Полі. Вона намагається вирвати Поліанну з цієї атмосфери, але тимчасово піддається радості яка жевріє в середині неї. Коли народ намагається з'єднати її з лікарем у пару, Полі різко реагує, забирає дівчинку і йде, зупиняючи все це дійство

Надзавдання – показати силу життєрадісності й відкритості, а також біль того, хто цю відкритість не може прийняти у собі

Наскрізна дія – пробудження сердець через світло і доброту

Конфлікт – соціальний

Епізод 3 – «Колискова долі»

Форма – дуетний танець

Жанр – драматичний

Стиль – contemporary dance

Ідейно-тематичний аналіз – епізод передає глибоку емоційну потребу дитини в материній присутності. У нічній тиші, де думки стають особливо гучними, Поліанна переживає біль втрати, і через спогади викликає образ матері. Їхній танець — це спілкування душ, ніжне, драматичне й повне болю розлуки.

Час дії – ніч

Місце дії – кімната Поліанни, що поступово перетворюється на простір пам'яті

Тема – туга за втраченим зв'язком, пошук розради у спогадах

Ідея – любов, навіть після втрати, продовжує жити у серці, даруючи сили

Сюжет – Поліанна на своєму горищі, її охоплює смуток. Танцем вона передає спогади, що оживають у ній. З'являється мати — примарна, але ніжна постать. Між ними виникає дует: танець підтримки, прощання й

розради. У фіналі мама зникає, а Поліанна засинає в обіймах порожнечі, яке зберігає любов.

Надзавдання – показати глибину дитячого болю втрати й силу любові

Наскрізна дія – пошук зв'язку з минулим, щоб не втратити себе

Конфлікт – внутрішній

Епізод 4 – «Ціна кохання»

Форма – дуетний танець

Жанр – драматичний

Стиль – modern tango

Ідейно-тематичний аналіз – епізод розкриває складну історію кохання тітки Полі та лікаря Чілтона. Їхній танець — це хореографічний діалог душ, сповнений болю, недомовленостей і тремтливої надії. Полі розривається між бажанням любити і страхом втрати, що глибоко вкорінився у її підсвідомості. Чілтон — втілення терплячої любові, яка чекає, але не тисне.

Час дії – день

Місце дії – сцена без конкретного простору, метафоричне поле між «тоді» й «тепер»

Тема – любов, скована минулою травмою

Ідея – справжнє кохання здатне чекати, але серце має саме зробити вибір: залишитись у страху чи відкритися знову

Сюжет – Тітка Полі і лікар Чілтон танцюють драматичний дует, де кожен рух відкриває новий пласт їхнього спільного минулого. Чілтон намагається відновити емоційний контакт, але Полі постійно балансує між довірою і самозахистом.

Надзавдання – показати крихкість серця, яке хоче любити, але не дозволяє собі цього

Наскрізна дія – боротьба між любов'ю і страхом втрати

Конфлікт – внутрішній, міжособистісний

Епізод 5 – «Гра в радість»

Форма – сольний танець

Жанр – лірично-драматичний

Стиль – contemporary dance

Ідейно-тематичний аналіз – епізод розкриває внутрішній світ Поліанни у найяскравішому його прояві: радість, щирість, вміння бачити світло там, де інші бачать лише темряву. Через гру у «радість» вона ділиться своєю життєвою філософією. Та кульмінаційним моментом стає її падіння — фізичне й символічне.

Час дії – день

Місце дії – поле, яке перетворюється на прірву

Тема – світло душі, що несе надію, навіть перед падінням

Ідея – навіть найсвітліші душі можуть зазнати втрат

Сюжет – Поліанна через танець розповідає тілом історію про гру в радість: кожен рух – це відлуння її світогляду. Глядач бачить не просто дитину, а маленького філософа з великим серцем. Та на кульмінації рух раптово обривається — дівчинка падає. Мить тиші. Світло згасає. Настає темрява.

Надзавдання – показати, як надзвичайне світло може зіткнутися з темрявою — і залишитися світлом

Наскрізна дія – спроба поділитися радістю, що йде зсередини

Конфлікт – внутрішній

Епізод 6 – «Зцілення в любові»

Форма – дуетний танець, груповий танець

Жанр – драматичний

Стиль – contemporary dance

Ідейно-тематичний аналіз – зцілення через любов і силу емоційної підтримки. Поліанна фізично не може рухатись, її піднімають почуття – у прямому і метафоричному сенсі. Депресивний стан дівчинки передається через пасивність руху, а її перетворення – через взаємодію з персонажами, які набули внутрішніх змін завдяки їй. Тітка Полі відкривається почуттям — і саме це стає імпульсом для відновлення не лише племінниці, а й самої себе

Час дії – вечір

Місце дії – дім тітки Полі

Тема – любов як рушійна сила, що повертає до життя

Ідея – справжнє зцілення починається з любові до себе. Підтримка здатна пробудити силу там, де залишилася лише тінь

Сюжет – Поліанна лежить у повітрі, майже без руху. Її емоції – почуття – підхоплюють і носять, показуючи внутрішню боротьбу. В цей момент на сцену виходять тітка Полі та лікар Чілтон. Під впливом болю за Поліанну, тітка відкриває серце, дозволяє почуттям вийти. Починається щирий дует з Чілтоном, у якому вона визнає свої страхи й свою любов. Цей момент стає поштовхом: почуття ставлять Поліанну на ноги. Вона знову може ходити, і знову стає не просто такою якою була, а ще сильнішою

Надзавдання – передати силу любові як живої енергії, що трансформує долю

Наскрізна дія – шлях до зцілення через взаємне відкриття почуттів

Конфлікт – внутрішній, зовнішній

4. Композиційно – архітектонічна побудова загальної сюїти

Епізод 1 – «Почуття Полі»

Експозиція: Через повідомлення про прибуття осиротілої племінниці тітка Полі у тиші згадує свою юність та себе з сестрою Анною, з якою її поєднували колись щирі почуття.

Зав'язка: Спогади пробуджують приховані почуття, які оживають у вигляді танцювальних образів.

Розвиток дії: Полі намагається стримати їх, чинить опір, але вони охоплюють її, нагадуючи про її справжню глибину і добро душі.

Кульмінація: Вона не витримує напливу емоцій, у відчаї проганяє їх, закривається.

Розв'язка: Полі повертається до роботи — холодної буденності, придушуючи себе.

Епізод 2 – «Світло на площі»

Експозиція: У містечко прибуває Поліанна, знайомиться з тіткою Полі.

Зав'язка: Дівчинка виходить на площу, де стикається з байдужими, стриманими мешканцями.

Розвиток дії: Поліанна своєю щирістю поступово «розтоплює» серця — починається спільний танець.

Кульмінація: Навіть тітка Полі і лікар Чілтон втягуються у цей танок, але Полі раптово роздратовано обриває момент.

Розв'язка: тітка забирає дівчинку додому, ображений Чілтон і мешканці залишають сцену в тиші.

Епізод 3 – «Колискова долі»

Експозиція: Вночі Поліанна сумує, лежачи в кімнаті на горищі.

Зав'язка: У снах з'являється мама Анна — тепла, світла постать.

Розвиток дії: Вони танцюють щемливий дует спогадів, у якому звучать материнська підтримка і дитяча туга.

Кульмінація: Поліанна обіймає останній раз матір і та зникає, лишаючи спокій.

Розв'язка: Дівчинка засинає з відчуттям, що її люблять і чують.

Епізод 4 – «Ціна кохання»

Експозиція: Полі і лікар Чілтон зустрічаються наодинці.

Зав'язка: Починається емоційне танго, в якому згадується їхнє спільне минуле.

Розвиток дії: Вона не може пробачити ні себе, ні сестру, ні Чілтона, хоча прагне близькості.

Кульмінація: Страх самотності і болю знову замикає її в собі, хоча почуття ще живі.

Розв'язка: Полі тікає від можливості щастя — залишає Чілтона в емоційній розгубленості.

Епізод 5 – «Гра в радість»

Експозиція: Поліанна танцює радістю, яке є сенсом її життя.

Зав'язка: У танці вона дарує це світло глядачеві, ділиться щастям.

Розвиток дії: Її рухи вільні, світлі, майже летючі.

Кульмінація: Раптове падіння — фізичне й символічне. Світло згасає.

Розв'язка: Темрява. Дівчинка не може підвестись. Кінець надії

Епізод 6 – «Зцілення в любові»

Експозиція: Почуття піднімають Поліанну, несучи її, вона безсила.

Зав'язка: На сцену виходять Полі і Чілтон — їхні серця розтопились болем племінниці.

Розвиток дії: Вони зізнаються в почуттях, дозволяють собі бути вразливими, випускають кохання, яке було заховане глибоко в середині.

Кульмінація: Їхній дует наповнює простір любов'ю — цією енергією оживає Поліанна.

Розв'язка: Вона встає — щаслива та здорова, сповнена нової сили. Тітка Полі нарешті відчуває любов до себе і Чілтона. Щастя — це вибір.

5. Композиційно – архітектонічна побудова епізодів сюїти

Драматургічний аналіз хореографічної сюїти за романом «Поліанна» розглядається через такі ключові етапи: експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація та розв'язка.

1. *Експозицією* є знайомство глядача з головною героїнею — Полі Гаррінгтон та її сестрою Анною - їх спільною історією життя. Молодша сестра - Полі описується як закрита, самотня і сувора жінка, яка дотримується строгого порядку у своєму житті. Залишившись сам-на-сам вона починає пригадувати свій життєвий шлях. Її життя у маленькому містечку позбавлене радості та тепла. Це створює атмосферу ізоляції та внутрішньої відчуженості, яка панує в житті Полі.

2. *Зав'язка* починається з того моменту, коли Полі отримує звістку про смерть своєї сестри і те, що вона має взяти під опіку свою племінницю Поліанну. Це ключовий момент, який порушує звичний хід життя головної

героїні. Полі очікує, що Поліанна буде такою ж дисциплінованою і стриманою, як і вона сама, але зустрічається з дівчинкою, яка випромінює радість і життєрадісність, зовсім не відповідаючи її очікуванням.

3. *Розвиток дії.* На цьому етапі відбувається зіткнення двох світів: дисциплінованого світу Полі та відкритого, радісного світу Поліанни. Поліанна поступово починає впливати не тільки на тітку Полі, але й на все містечко завдяки своїй «грі в радість». Полі починає відчувати внутрішній конфлікт — вона бачить позитивні зміни в оточуючих, але все ще намагається захищати себе від емоційної відкритості через свої старі рани та страх знову зазнати втрату.

4. Кульмінаційний момент настає, коли Поліанна стає інвалідом і втрачає здатність ходити. Полі, яка завжди намагалася бути сильною і незалежною, відчуває себе безпомічною і глибоко винною перед племінницею. Цей момент є переломним: Полі нарешті усвідомлює, наскільки важливою для неї стала Поліанна, і дозволяє собі відчувати те, що насправді криється всередині.

5. *Розв'язка.* Полі долає свою гордість, наважуючись попросити допомоги у лікаря Чілтона — чоловіка, якого вона колись кохала. Її крок до нього є символом відкритості до любові і змін. Лікар знаходить спосіб допомогти Поліанні, і дівчинка починає одужувати. У результаті Полі змінює своє ставлення до життя: вона стає відкритою до любові, приймає свої почуття і навіть виходить заміж за лікаря Чілтона. Головна героїня нарешті знайшла гармонію всередині себе, завдяки впливу племінниці на неї.

6. Дійові особи та їхня характеристика

1. Поліанна відрізняється щирою доброзичливістю і відкритістю до людей. Вона вмє бачити добро в інших і пробуджувати в них бажання бути кращими. Їй притаманний оптимізм і щастя, завдяки своїй позитивній енергії вона поступово змінює життя мешканців містечка, де оселилася.

2. Тітка Полі — її характер відрізняється холодністю та схильністю до контролю, оскільки вона боїться показати свої почуття. Проте під впливом племінниці жінка поступово змінюється. Оптимізм і доброта дівчинки допомагають розкрити іншу її сторону, вона починає проявляти турботу і теплоту.

3. Лікар Чілтон — це доброзичливий, досвідчений лікар, який відрізняється розумом і співчуттям. Він небайдужий до людей і намагається допомогти їм не лише медично, але й емоційно. Він дуже романтична, щира, порядна людина.

4. Анна (мати Поліанни) — Вона має м'який характер, та співчутливу душу. Керуючись своїми почуттями, а не матеріальними цінностями обирає бідне життя але у любові. Цей вибір відображав її внутрішню незалежність і відданість любові та сімейним цінностям.

5. Почуття — це образи, які зображають емоційний стан кожного героя. Наповнюючи кожен епізод сенсом.

Добро — тихе, врівноважене, турботливе і світле почуття. Сонце, яке просто світить, і цим уже зігриває.

Кохання — тепле й глибоке, щире і віддане. Це почуття, яке охоплює і обіймає кожного, притягує. У коханні присутня любов до людини, тварини, місця, погоди, до землі. До усього.

Захоплення — жваве почуття, із блиском в очах. Воно охоплює з середини, дозволяючи побачити і відчути чиясь красу.

Ніжність— м'яке, трепетне почуття. Це беззахисність, це довіра, наївність, щирість.

Пристрасть — гарячий внутрішній вогонь. Пристрасть — це сила бажання, рішучість жити на повну, навіть на межі.

Кокетство — легке, всеохоплююче з нотками гри. Це флірт, не обов'язково з кимось, а й зі світом, із життям.

Мрійливість — почуття яке відчувається начебто поза нашою реальністю. Це стан, у якому тіло танцює думками, не шукає логіки, а просто «літає».

Радість — вибух енергії. Це стрибки, сміх, ритм, що заражає. Радість, це свобода, що струмує тілом і простором.

6. Містяни — жителі містечка з якими знайомиться головна героїня.

7. Характеристика музичної основи хореографічного твору

Christian Reindl, Lucie Paradise, Alan Menken(Kingdom Dance), Power-Haus, Florian Christl & Gereon Theis, Hans Zimmer. Їхня музика формує емоційний ландшафт, який передає як світлий, життєствердний дух героїв, так і глибину людських переживань, що відкриваються в їхньому оточенні.

Christian Reindl і Lucie Paradise — відомі своєю кінематографічною музикою, що поєднує неокласичні мелодії, електронні елементи та епічні оркестрові кульмінації. Їхні композиції ідеально передають атмосферу внутрішньої боротьби та тріумфу над труднощами. Ця музика вирізняється багат шаровою драматургією та сильним емоційним наповненням, а також присутня тендітність й ніжність — яку випромінює Поліанна.

Alan Menken — «Kingdom Dance» з анімаційного фільму Tangled — вносить у сюїту радість, гру та динамізм. Ця композиція з яскравими ритмами й танцювальними мотивами використовується в епізодах, де

розкривається життєрадісність головної героїні, її вплив на оточення та невичерпна віра в добро. Її ритмічна основа й мелодична легкість дозволяють втілити у танці відчуття свободи, сонця та гри.

Power-Haus — сучасний проєкт, що поєднує потужні електронні ритми з елементами оркестрової музики. Їхня енергія використовується у сценах емоційного конфлікту, внутрішнього зламу чи протидії між персонажами. Вона допомагає створити напругу, яка врешті-решт розряджається завдяки світлу Поліанни.

Florian Christl & Gereon Theis — представники сучасної неокласики, чия музика наповнена лірикою, прозорими фортепіанними пасажами та камерною оркестровою глибиною. Їхні композиції звучать у найбільш зворушливих сценах — спогадах, моменті втрати, епізодах розкриття емоційної вразливості персонажів. Вони формують простір для щирих і глибоких переживань, підкреслюючи тему внутрішнього перетворення.

Hans Zimmer — відомий поєднанням оркестрового звучання з електронікою. Його музика вирізняється світлою емоційністю й поступовим наростанням драматургії. У постановці ця музика підкреслює момент внутрішнього зцілення, перетворення болю на надію та любов. Його музика створює відчуття часу, що розтягується, ніби весь світ завмирає в очікуванні світла. Її поступове наростання підтримує трансформацію Тітки Полі та Чілтона, підкреслюючи м'якість, глибину й щирість їхнього дуєту.

Кожен із цих композиторів створює власну звукову палітру, що втілює емоційне й сюжетну багатогранність твору. Завдяки добору музичного матеріалу, хореографічна вистава набуває об'ємності, поєднуючи танець, почуття і музику в єдине мистецьке висловлювання. У музиці, як і в романі «Поліанна», звучить світло — часом крізь сльози, але завжди — як надія.

Музична основа хореографічної сьїти за мотивами роману «Поліанна» формує емоційний простір вистави, в якому кожен композитор

відтворює свій світ — від прозорого дитячого світла до глибокої драми й духовного зцілення. Підбір музики став ключовим інструментом для побудови внутрішньої драматургії хореографічного твору: тут музика не супроводжує, а провокує рух, виявляє стан, допомагає народжувати образ.

Christian Reindl і Lucie Paradise — митці, чия музика лежить на межі кінематографічної драми та інтимної емоційної сповіді. Їхні композиції насичені неокласичними гармоніями, епічною оркестровою пишнотою та електронними імпульсами. У виставі їхня музика використовується в епізодах внутрішньої боротьби героїв: душевна криза тітки Полі, пробудження пам'яті, емоційна самотність. Музика Reindl і Paradise виконує функцію підсвідомого голосу персонажів — то ніжного й трепетного, то різкого й контрастного.

Alan Menken — «Kingdom Dance» створює ідеальну музичну атмосферу для сцен гри, світла та взаємодії Поліанни з мешканцями міста. Ця композиція ритмічно структурована, наповнена барвистими акордами, що ніби танцюють самі по собі. Вона надає тілу легкість і динамічну свободу, дозволяючи хореографії передати відчуття спонтанної радості та чистої енергії, що випромінює героїня.

Power-Haus — це джерело музичної енергії й конфлікту. Сучасна естетика цього проекту втілює внутрішній злам персонажів, кризу, страх, емоційний вибух. Саме в сценах протидії між Поліанною і суспільством, у боротьбі Полі з власними травмами, звучить їхня потужна електронно-оркестрова драматургія. Вона контрастує зі світлими темами і тим самим загострює сприйняття катарсису.

Florian Christl & Gereon Theis — автори камерної, ліричної музики, в якій поєднуються фортепіанна крихкість і глибинна оркестрова фактура. Ці твори використовуються в епізодах спогадів, втрат, душевного болю й пробудження пам'яті — як-от у епізоді «Колискова долі» або під час внутрішньої трансформації персонажів. Їхня музика створює відчуття часу, що тече повільно і тихо, дозволяючи тілу зупинитись, усвідомити, відчути.

Cornfield Chase — це джерело музичної прозорості й надії. Атмосферна оркестрова естетика композиції втілює процес внутрішнього зцілення, прийняття й пробудження. Саме у фінальному епізоді, де біль трансформується в любов, а герої проходять крізь тиху, глибоку перебудову, звучить ця мелодія. Її поступове наростання створює відчуття простору, де час ніби зупиняється для народження нової гармонії. Cornfield Chase контрастує з емоційною напругою попередніх сцен і посилює відчуття світлого катарсису — коли Поліанна оживає, а простір наповнюється світлом.

Завдяки такому музичному добору сюїта виходить за межі традиційної сюжетної лінії та набуває глибокої емоційної палітри. Музика стає не лише акомпанементом до танцю, а драматургічним партнером у розкритті кожного епізоду — співтворцем сенсу, атмосфери та емоційного впливу. Як і сама Поліанна, музика в цій виставі — це не просто звук, а стан, здатний змінити світ

8. Сценарно-композиційний план

№	Назва епізоду	Місце дії	Дійові особи	Світло, дек., реkv.	Муз. мат.	Хронометраж
1	Почуття Полі	Дім тітки Полі	Полі, почуття, юні Полі, Анна, тато Поліанни	Стілець, Телеграма, браслети, тканина з під якої виходять спогади і почуття	Christian Reindl, Lucie Paradise - Cernunnos	2:15
2	Світло на площі	Площа	Поліанна, жителі міста, Полі, Чілтон	побутові атрибути притаманні тому часу	Alan Menken - Kingdom dance	2:19

3	Колискова долі	Горище (кімната Поліанни)	Поліанна, Анна	Затем, світло	Christian Reindl, Lucie Paradise - Balder	2:25
4	Ціна кохання	Метафорич не поле між «тоді» і «тепер»	Полі, лікар Чілтон	пушка	Dark Mirror Power- Haus, Christian Reindl, Lucie Paradise	1:40
5	Гра в радість	Поле, прірва	Поліанна	Світла сцена	Irrveg Florian Christl & Gereon Theis	1:15
6	Зцілення в любові	Дім тітки Полі	Полі, Чілтон, Поліанна, почуття	Тканина з почуттями	Cornfield Chase Hans Zimmer	2:07

Загальна тривалість 12

Сценарій:

Епізод 1 — «Почуття Полі»

Задіяні: Тітка Полі, юні Анна та Полі, образи почуттів.

Дії: Тітка Полі сидить у центрі сцени, занурена в тишу. Навколо неї з'являються образи її минулого — Анна, та вона сама спогади юності. Їхні рухи ніжні, теплі, але поступово стають нав'язливими, емоційно тиснуть. Вона бореться з ними — витісняє з тіла, з жесту, з погляду. В кульмінаційний момент Полі різко відштовхує всі образи: постаті зникають, світло згасає. Вона залишається самотньою в промені холодного світла.

Епізод 2 — «Світло на площі»

Задіяні: Поліанна, мешканці містечка, Тітка Полі, Лікар Чілтон

Дії: Поліанна вперше з'являється на площі, знайомиться з мешканцями. Вона наближається до кожного, торкається, рухи стають м'якшими. Поступово натовп оживає, з'являється легкий ритм — спільний танець. Але в кульмінаційний момент, коли в танок втягуються тітка Полі та

Чілтон, тітка різко обриває динаміку — мовби боїться щастя. Всі зупиняються. Поліанну забирають. Люди розходяться.

Епізод 3 — «Колискова долі»

Задіяні: Поліанна, Анна (примара матері)

Дії: У нічному просторі Поліанна самотня. Лягає на підлогу. З'являється постать Анни — ніжне світло веде її до доньки. Вони танцюють дует: Анна — м'яка, обіймає через рух, Поліанна — довірлива, тягнеться до тепла. Кульмінаційний обійми — материнське благословення. Анна зникає. Поліанна засинає в спокої.

Епізод 4 — «Ціна кохання»

Задіяні: Тітка Полі, Лікар Чілтон

Дії: На сцені лише двоє. Їхні рухи — пристрасні, та стримані. Танго емоцій: біль, образа, згадка, нездійснене бажання. Полі відштовхує і наближається, та знову замикається. Чілтон готовий пробачити, вона — ні. Напруга наростає, але кульмінаційна хвиля емоції через яку все таки утікає, залишаючи його на сцені в розгубленій самотності.

Епізод 5 — «Гра в радість»

Задіяні: Поліанна

Дії: Поліанна танцює «гру в радість» — її рухи вільні, відкриті, ніби грається з променями. Світло посилюється. Та раптово вона падає — музика обривається. Вона не може підвестися — кінець всього, злам.

Епізод 6 — «Зцілення в любові»

Задіяні: Поліанна, Тітка Полі, Лікар Чілтон, почуття.

Дії: Поліанну піднімають на руках почуття — вона майже нерухома. На сцену виходять Тітка Полі та Чілтон. Вони танцюють повільно, з внутрішньою трансформацією — визнають біль, приймають любов. Їхній дует — м'який, теплий, але глибокий. Поліанна оживає в центрі цього танцю — вона знову стоїть, посміхається. Всі герої об'єднуються в єдиному гармонійному русі. Простір наповнюється світлом.

9. Сценографія

Сценографія вистави будується на принципах мінімалізму, створюючи простір, що підкреслює емоційність і внутрішній світ персонажів. Використання нейтральних кольорів і простих форм дозволяє глядачеві зосередитися на рухах і взаємодії виконавців, на емоціях, що оживають в кожному жесті. Для створення атмосфери світла і тепла можуть бути використані проєкції, які відображають природні мотиви та настрої кожного епізоду, а також пристрої для генерації м'якого сценічного диму, що доповнюють відчуття простору та емоційної глибини. У сценографії нема місця надмірним декораціям — кожен елемент підтримує загальну концепцію чистоти й тепла, що розкриває зв'язок персонажів і їхні внутрішні переживання.

Освітлення

1. Епізод 1 — «Почуття Полі»

Застосовується точковий прожектор, спрямований на головну героїню по центру сцени. Почуття і спогади — в напівтемряві. Світло створює ефект прикутої уваги саме до головної героїні і її внутрішнього конфлікту.

2. Епізод 2 — «Світло на площі»

Сцена різко заповнюється яскравими барвами світлих прожекторів, епізод змінюється і стає реальністю. Світла сцена протягом усього епізоду. Світло незмінне.

3. Епізод 3 — «Колискова долі»

Затем. З темряви виходить головна героїня Поліанна, і тільки з її виходом на сцену з'являється ледь помітне світло, підкреслюючи емоційний стан епізоду. З появою мами світло змінюється, стає м'яким, теплим, коли дівчинка засинає світло стухає поступово.

4. Епізод 4 — «Ціна кохання»

Для цього епізоду використовуються контрасте світло, точкові прожектори, які підкреслюють драматичність між героями.

5. Епізод 5 — «Гра в радість»

Як і у 2 епізоді сцена наповнюється яскравими барвами світлих прожекторів, світло задає настрій епізоду. Під кінець повний затем, падіння головної героїні.

6.Епізод 6 — «Зцілення в любові»

Світло приглушене, підкреслюючи біль Поліанни. Але світло змінюється на тепле, романтичне, підкреслюючи прийняття тітки Полі і одужання Поліанни.

ВИСНОВКИ

Створення хореографічної сюїти за мотивами роману «Поліанна» Елеонор Портер стало глибоким дослідженням світлого боку людської природи, здатності до емоційного зцілення та сили доброзичливості. У центрі сюжету — людина, яка змінює світ навколо себе, не нав'язуючи, а просто несучи внутрішнє світло. Саме ця реальна, земна, але водночас глибоко духовна героїня надихнула на формування кожного епізоду, що передає моменти болю, надії і трансформацій.

За допомогою аналізу літературних та мистецьких джерел було визначено ключові особливості, що вплинули на створення хореографічної сюїти.

Сюжет хореографічного проєкту ґрунтується на головних подіях роману Портер, що відображають процес трансформації персонажів під впливом Поліанни. Аналіз сценічних інтерпретацій книги, зокрема театральних та кінематографічних адаптацій, сприяв осмисленню художніх засобів, які найкраще передають ідею «гри в радість» у танцювальній формі.

Підбір музичного матеріалу відіграв ключову роль у створенні цілісної хореографічної сюїти. Завдячуючи звучанню обраних музичних творів проєкт став живим простором, звук надав руху емоційної ваги, розкрив підтексти і утворив нові сенси.

Сценографія вистави підкреслює реалістичний, людяний вимір історії — мінімалістичне оформлення сцени, точкове світло, картинки, та м'яка кольорова гама не відволікають, а навпаки — фокусують увагу на виконавцях, їхньому внутрішньому світі й взаємодії. Особлива увага приділяється світловим рішенням: саме вони допомагають створити атмосферу гри, напруги або теплоти — відповідно до емоційного малюнка кожного епізоду.

Через хореографію ми розмовляємо про ніжність, втрату, віру, силу внутрішнього світла. Ми шукали і знаходили як можна сказати без слів. Сказати на весь свій голос і на всю глибину свого почуття.

Ця сюїта — про справжніх людей. Про нас. Про те, як навіть через біль ми зберігаємо здатність бачити добро, ділитися ним і відчувати себе живими. Вона нагадує, що танець може бути не лише формою, а й засобом глибокого переживання, способом пізнання себе та світу — де кожен рух має сенс, а кожне почуття — право на існування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич О. Ю. «Модель тілесності "тіло без органів" як продуктивна тілесна парадигма в концепції контактної імпровізації Стіва Пекстона», 2023р., с.16-21. URL <https://journals.uran.ua/kis/article/view/293738>
2. Бігус О. «Дефініція поняття «сучасний танець» у науковому дискурсі», «Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв», № 2, 2021р., с.188-193.
URL <https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/240061>
3. Гриценко Я. В. «Філософське розуміння хореографічного мистецтва: проблематика та науковий дискурс початку XXI століття», «Philosophy» № 20.1, 2006р., с. 42-55.
URL <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/319/8691/18158-1?inline=1>
4. Енська О.Ю., Максименко, А. І., Ткаченко, І. О. «Композиція танцю та мистецтво балетмейстера», 2020р., с.157.
URL <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0055732.pdf>
5. Небесник А. «Прояви постмодерн-хореографії в Україні», «Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури», № 37, 2016р., с.245-251. URL: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=608798>
6. Погребняк М. М., «Професійні передумови реформування академічного балету та виникнення нових напрямків театрального танцю на початку XX ст.», «Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв», № 3, 2020р., с.139-144.
URL <http://elib.nakkkim.edu.ua/handle/123456789/3131>
7. Поліщук О., «Дороговкази Василя Сухомлинського: заповіт педагогу», «Збірник наукових праць. Частина 3, 2014», № УДК 37(092)(477), с.283-291. URL https://nauka.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/Novuny/novuny2015/%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%203_2014_20.01.pdf

8. James R. Hamilton «The Art of Theater», John Wiley & Sons, 2007p., c.244.
URL https://books.google.com.ua/books/about/The_Art_of_Theater.html?hl=uk&id=OeEeEAAAQBAJ&redir_esc=y
9. Mathieu Alemany Oliver and Russell W. Belk «Like a Child Would Do: An Interdisciplinary Approach to Childlikeness in Past and Current Societies», Universitas Press, 2021p., c.1-7. URL
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10253866.2022.2146680>
10. Pamela Howard «What is scenography?», Routledge, 2009p., c.264.
URL <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780203875230/scenography-pamela-howard>
11. Satu Karjalainen «Joy as a practice: Performing joy in children's everyday relations in early childhood education settings», «Early Child Development and Care», №190.10, 2020p., c.1654-1665.
URL <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03004430.2020.1775593>
12. Tal Ben-Shahar «Choose the Life You Want: The Mindful Way to Happiness», «Experiment LLC, The», 2014p., c.304.
URL https://www.google.com/books?hl=uk&lr=&id=EnEQk9W1xIMC&oi=fnd&pg=PP1&dq=%C2%ABChoose+the+Life+You+Want:+The+Mindful+Way+to+Happiness%C2%BB&ots=ffxiCy_Kkp&sig=w8b9V-4So1MIFoehu03qGfjRxMA
13. William J. Baumol «Performing arts», The world of economics. London: Palgrave Macmillan, 1966p., c.544-548.
URL https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-349-21315-3_72

Інтернет джерела

14. Anitube.in.ua <https://anitube.in.ua/2986-polana-pollanna-ai-shoujo-pollyanna-monogatari-.html>
15. Knigoed.club <https://knigoed.club/924-pollianna-doroshayee-elinoporter.html>

16. Kontramarka <https://lviv.kontramarka.ua/uk/carli-i-sokoladna-fabrika-95338.html>
17. Megogo <https://megogo.net/ua/view/20629396-shchedrik.html>
18. Uakino <https://uakino.me/cartoon/5738-koko.html>
19. Uakino https://uakino.me/filmy/genre_adventure/159-garr-potter-filosofskiy-kamn.html
20. Uakino https://uakino.me/filmy/genre_adventure/300-alsa-v-krayin-chudes.html
21. Uakino https://uakino.me/filmy/genre_comedy/198-zhyttia-prekrasne.html
22. Uakino https://uakino.me/filmy/genre_comedy/4256-dvoye-ya-ta-moya-tn.html
23. Uakino https://uakino.me/filmy/genre_comedy/4470-kucheryavka-syu.html
24. Uakino <https://uakino-bay.net/2225-pollianna.html>
25. Uakino https://uakino.me/filmy/genre_melodrama/18819-pter-pen.html
26. Київський Академічний театр ляльок
<http://akadempuppet.kiev.ua/show/karlson>
27. Київський Академічний театр ляльок
<http://akadempuppet.kiev.ua/show/kit-scho-gulyae-sam-po-sobi>
28. Кіноріум <https://ua.kinorium.com/162438/>
29. Кіноріум <https://ua.kinorium.com/50986/>
30. Театр Марії Заньковецької <https://zankovetska.com.ua/repertoire/pollianna/>
31. УкрЛіб <https://www.ukrlib.com.ua/bio-zl/printit.php?tid=5924>
32. УкрЛіб <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=490>
33. УкрЛіб <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=663>